

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סו.

עין משפט
נר מצוה

גב א ב מ"י פ"ח מהל'
מחללות אסורות הלכה
לכ סמך לאחין קסח טו"ש
י"ד ס' קלד סע"ף ח:
גב ג מ"י שם הלכה יד
טו"ש ע"ד ס' כ'
סע"ף ב בהגה ועיין כל זה
ב"י שם:
ד מ"י שם הלכה לה:
גב ד מ"י שם הלכה יד
טו"ש ע"ד ס' כהשגות
וב"י שם:
גה ו מ"י שם הלכה לה
וטמא שם טו"ש י"ד
ס' קלד סע"ף ו ויגר
אלפס עוד כ"פ ערבי
פסחים קנ"ו:

תורה אור השלם
1. לא תאכל כל
תועבדה דברים יד ג

מוסף רש"י
תבלין ב' ג' שמו.
פלפל לכן שחור וזרין, או
אפילו מן ג' מינין והם
אסורין. (אחד) של אסור,
(שני) של אסור, ומוצטרפין.
אם הקדירה, ומוצטרפין.
למלה אס' אין בכל אחד
כדי לתכל ונטרפו ומיכלו
(שבת פ"ט). ואמר
חזקיה. הא דקמין
מנטרפין, הכא במיני
מחיקה עסקינן. שטין
מיני מחיקה קדירה, אבל
מין אחד אין מנטרף. (שם).
כל שתיעבתי לך. כל
ששכרתי לך. לא תעבד
ולתעבד ממנו, הרי הוא
בבב תאכל. עולמית, כלל
ענינין שהוא (תולין קיד).

מבשר דרישא בנותן טעם עסקינן. יש שהיו מפרשים דכל
אסור דהוי במשהו לא אמרינן דיה נותן טעם לפגם
מותר דהא אין לך טעם בטל יותר ממשהו באלף (ד) ה"ה נותן
טעם לפגם ומפרש כאן מכלל דנותן טעם עסקינן דלכך מותר
בשאיין בהנאתן בנותן טעם דאי
במשהו הא אפילו לפגם אסור ואין
רציה מכאן דלא דייק הכא אלא
מדמפליג בסיפא דכ"י מכלל דרישא
ב"י דכ"י אירי ומתני' ועוד דמשהו
מין במינו אין הטעם בטל כלל אפילו
באלף כיון שהטעם שזה אכל לפגם
הטעם בטל וצמחץ בפסחא לפגם
דגריס במשהו כר"ב (פסחים דף ג').
אע"ג דשלא במינו אסור במשהו אע"פ
שהטעם בטל מ"מ אין לאסור טעם
לפגם * שלא יאכל טפל חמור מן העיקר
דשלא במינו אינו אסור אלא אלו
מינו אלא ודאי אין חילוק דכל נותן
טעם לפגם מותר: **תבלין** ש' ב'
וג' שמות אסורין ומוצטרפין. פ"ה
אס נפלו לקדירה ולא צוה כדי לתכל
ולא צוה כדי לתכל ונטרפו ומיכלו
והם של אסור מנטרפין לאוסרה
וקשה דלפי' משמע דחדל מלתא היא
ולישנא דברייתא משמע דתרי מילי
נינהו לכן פירש רש"ב דלסורים
דקאמר ר"ל אסורה העיסה או
הקדירה בנתינת טעם ומנטרפין
בדבר יבש לאסור ואפי' בלא נתינת
טעם כגון שגפלו לתוך חולין ויש בו
מאמץ לבטל אחד מן האיסורים
אפי' לא בטל עד שיהיו בו מאמץ
מן השנים וא"ת אמאי תני תרוייהו
אסורים ומנטרפין ליתני מנטרפין
לחוד ושפיר שמתנין תרוייהו בין בלא
בין ביבש וי"ל דאי הוה תני הכי ה"א
ד"ש דפליג בסיפא (ה) בתרוייהו
פליג בין להנטרף לנותן טעם בקדירה
בין להעלותו באחד ומאמץ משה"ה תני
תרוייהו לאשמועינן ד"ש לא פליג
בנתינת טעם לקדירה אלא מודה
דמנטרפין (ד) (כדחזי') דאע"ג דלא
גורו על תערובת דמאי אפי' קאמר
ש' שאני שאור ותבלין דלעטמא עבדי

חמרא עתיקא. טעמו ניכר בענבים: **חמרא חדא**. בנותן טעם.
וכל היכא דליתמר נותן טעם ואין טעמו ניכר הוה שיעורא בששים:
חלא דחמרא וחלא דשיכרא. חד דאסור וחד דהיתר: **חמירא**
דחייט וחמירא דשערי. חד דחולין וחד דתרומה. ונפלו זה
לתוך זה: **וכל מין במינו במשהו**.
(א) לקמין פסקינן דלאו הלכתא הכי
אלא אפילו מין במינו בנותן טעם חוץ
מבטל ויין נסך: **פגלין שנים וג'**
שמוס וכן מין אחד או מין ג' אסורין
ומנטרפין ה"ג במשכח ערלה. ג'
שמות וכן מין אחד כגון פלפל לכן
פלפל שחור פלפל ארוך או מין ג'
וג' שמות יש להן אסורין ומנטרפין
אס נפלו לקדירה ולא צוה כדי לתכל
ולא צוה כדי לתכל ונטרפו ומיכלו
וכן של אסור מנטרפין לאוסרה.
ואמר חזקיה הכא דקאמר מין ג'
וג' שמות להן מנטרפין אע"ג דמלתא
מיני נינהו ובשמה נמי לא שוו: **במיני**
מחיקה עסקינן. שכולן טעמן מחוק
ומשה"ה מנטרפין טעמן שזה למתק
בין הקדירה: **ורבא אמר לך הא**
מני ר"מ היא. ואע"ג דלא שוו לא
בשמה ולא בטעמא קאמר מנטרפין
וחזקיה ליתא: **חלא שגפלו לגו חמרא**.
חלא דאסור לגו חמרא דהיתר דברי
הכל בנותן טעם כדי נפיל לגויה לא
הוי דמי ליה לא בריחא ולא בטעמא
שאין היין מבטל ריח החומץ עד
שנתרבה לתוכו ולא החומץ מבטל
ריח היין משום דרובא חמרא: **אלא**
חמרא לגו חלא. משעה שהגיע לאור
הכל נהפך היין בריחו לריח החומץ
וקודם שנתערבו היו שוין בריחן:
ריחיה

(א) שבת פט: ערלה פ"ב מ"י
ו"ל דתנן (ג) ונחלין קיד:
ג' ע"י חוס' כ"ב לה. ד"ה
נחלין. (ד) דף ע"ג: ועי' ד"ה
על זה חמור' פסחים ז' ד"ה
אמר רבא וכו' דרש"י דהכא
קאמר דברי חבולין קט. ד"ה
והו' לא. (ה) ונחלין ערלה.
(ו) ונחלין (א). (ז) ונחלין דפרכ'
המקלל קרא. (ח) ונחלין
חוס' שבת פט: ד"ה חבולין.
(י) נחלין לא. (כ) ונחלין
מלא. (ל) ונחלין כהנא.
(מ) ונחלין חוס' כ"ב ונחלין
לפנינו שם ליתא הכי אלא
דרומא מתני משמיה
דריב"ל וכו' והיינו דגם
ריב"ל ס"ל כ"י יוחנן דריחיה
חלא וטעמא חמרא חמרא.

גליון הש"ס
תוס' ד"ה בבבלי וכו'
שלא יאמר שכל חמור
עתיק. תמוה לי דהנה
מדבריהם דהיכא דשלא
במינו במשהו רחוי לאסור
גם נותן טעם לפגם מותר
הוי כמו משהו אכל היכא
דמין מ"מ במשהו חמין
עלה אין נטלי' אסור
ומשה"ה כמב' דמתקן חמין
דטעם אלו מיני לא חמין
ממנו ונטלי' מותר. אבל
לא וכו' להבין דמה פירש
צוה דגם במין במינו
במשהו נמא בענבים אסור
דמשהו משרי הוי. אמר
דכחז' חוס' מתהכל ועוד
דמשהו מ"מ וכו' וכו'
נחא. דששור דברייתא דף
דלס נמא נטלי' הוי
במשהו מ"מ הכא דפרכין
לאבי דבתר טעמא אולין
מחילא בענבים דלחן טעמן
שזה לא הוי מין במינו. אלא
לדנא דקיי"ל כר"ב דבתר
שמה אולין ל"ש כן דמה
בכך דע"י הפגם אין טעמן
שזה מ"מ הא שזה בשמה
ואס' כן מה חילוק בין היכא
דמין במשהו אלא במשהו אכל
דמין במינו במשהו לענין
נותן טעם לפגם וטע"ג:
ד"ה ורבא אמר וכו'
הדחת איבא לישיא
אחרינא שם אינו אלא
דקדרי' דקאמר מחילה
הוי חלא ולדומיה' גס
ריב"ל ס"ל דהוי חמרא חלא
ודאי ס"ל דהוי חמרא חלא
דמספיקא הוי י"ל דלחן
למחוק כ"י וי"ל רק סמך
דהתם איכא לישנא אחרינא
דרומא דריב"ל ס"ל ג"כ
חמרא:

חמירא עתיקא בענבי דברי הכל בנותן טעם
חמרא חדתא בענבי אביי אמר במשהו ורבא
אמר בנותן טעם אביי אמר במשהו בתר
טעמא אולין אידי ואידי חד טעמא הוא
(ה) דהוה ליה מין במינו ומין במינו במשהו ורבא
אמר בנותן טעם יבחר שמה אולין והאי
שמה לחוד והאי שמה לחוד וה"ל מין בשאינו
מינו ומין בשאינו מינו בנ"ט תנן י"ן נסך
שגפלו ע"ג ענבים כו' קס"ד חמרא חדתא
בענבי מאי לאו בנ"ט לא במשהו הא
מדקתני סיפא זה הכלל כל שבהנאתו בנותן
טעם אסור כל שאין בהנאתו בנותן טעם
מותר מכלל דבנותן טעם עסקינן ואביי
מתניתין בחמרא עתיקא בענבי חלא דחמרא
וחלא דשיכרא וחמירא דחייט וחמירא דשערי
אביי אמר בנותן טעם בתר טעמא אולין
והאי טעמא לחוד והאי טעמא לחוד והוה
ליה מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בנותן
טעם ורבא אמר במשהו בתר שמה אולין
(ו) והאי חלא מיקרי והאי חלא מיקרי והאי
חמירא מיקרי והאי חמירא מיקרי וה"ל מין
במינו וכל מין במינו במשהו אמר אביי מנא
אמינא לה דבתר טעמא אולין דתניא
(ז) תבלין ב' וג' שמות והן מין אחד או מין ג'
אסורין ומוצטרפין ואמר חזקיה הכא במינו
מחיקה עסקינן הואיל וראוין למתק בהן את
הקדירה אי אמרת בשלמא בתר טעמא
אולין אי אמרת בתר שמה אולין האי שמה
לחוד והאי שמה לחוד ורבא אמר לך הא מני ר"מ היא דתניא רבי יהודה
אומר משום רבי מאיר מנין לכל איסורין שבתורה שמצטרפין זה
עם זה שנאמר ילא תאכל כל תועבה * כל שתיעבתי לך הרי הוא
בבב תאכל חלא * לגו חמרא דברי הכל בנותן טעם חמרא לגו
חלא אביי אמר במשהו ורבא אמר בנותן טעם אביי אמר במשהו
ריחיה

אולין בולי' חד טעמא הוא
לחוד והאי שמה לחוד ורבא
אומר משום רבי מאיר מנין
עם זה שנאמר ילא תאכל כל
בבב תאכל חלא * לגו חמרא
חלא אביי אמר במשהו ורבא
אמר בנותן טעם אביי אמר
במשהו ריחיה

ולא בטלי והא דטעמא לא בטלי לא צעי למימר דלא בטלי כלל אלא דלא בטלי דקין שאר איסורים אכל בטל ודאי פירי כי ידעינן ודאי
דמבטל הטעם כגון צורה גדולה: **תבלין** ש' שנים וג' שמות והם מין א'. פרש"י כגון פלפל לכן פלפל שחור פלפל ארוך והם
מין א' וכולן קרוין פלפלין או ג' מיני תבלין כגון פלפל וכמון וקמנון וקשה על זה דמס' ערלה (פ"ב מ"י) קמני סיפא ר"ש אומר בין
שמות והם מין אחד בין ג' מינין והם שם אחד אינם מנטרפין ולפי' דפי' דשמות לשון שם ממש בשלמא ג' שמות והם מין א' משכח
לה דרפי' אלא ג' מינים והם שם אחד היכי משכח לה כיון דשם ר"ל שם ממש וע"ק דבכל דוכתא הוי פירוש שם איסור כמו השמות
הללו (ד) (דאחזר) נשך (ב"ב דף ע"ד) לכן נראה דשמות דקאמר היינו שם דאסור כמו לא מן השם הוא זה בסוף פ' הורק (שבת דף ק"ב) גבי
יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ה' חטאות וה"פ הכא תבלין של שנים וג' שמות כגון פלפל דכלאס ופלפל דערלה ופלפל דתרומה
תלתא איסורין וכולן מין פלפלין הם או ג' מינים פלפלין וקמנון ושאר מינים וכולם איסור אחד והשמה נחא דמשכחת שפיר ג' מינים והם
שם אחד כגון מאיסור אחד פ' תרומה או מערלה או מכלאס והכרס וכן משמע בירושלמי דתנן בפ"ב דמס' ערלה התרומה ותרומת
מעשר והחלה והבכורים מנטרפין זה עם זה וקאמר עלה בגמ' לר"ש נכרסא דלע"ג דאמר ר"ש אין ב' שמות מנטרפין מודה הכא
שכולם שם תרומה משמע בדיא דשמות היינו איסורין * **ורבא אמר הא מני ר"מ היא**. וא"ת א"כ מאי אירא מיני מחיקה דאמר
חזקיה אפילו בלא מיני מחיקה נמי מנטרפין משום דכל מה שתיעבתי לך כו' ופרש"י דה"ה א"כ מאי אירא מיני מחיקה דאמר
במיני מחיקה דוקא ולי"ג דא"כ אין הלכה כחזקיה מדפליג רבא עליה והוא בתראה ובשבת ס"פ ר"ע (דף פט:) משמע שהתלמוד מופס
עיקר הא דחזקיה דקא פריך הסם והתנן תבלין של ב' וג' שמות כו' ואמר חזקיה במיני מחיקה שנו כאן מדקא פריך תלמודא
ממילתיה דחזקיה ש"מ דהלכה כמותו לכן נראה לר"ב נמי דמוקי לה כר"מ איתא לחזקיה ואע"ג דאמר ר"מ כל איסורים שבתורה
מנטרפין ואפילו בלא מיני מחיקה משום דרש"י כל מה שתיעבתי לך כו' ה"מ כשהאיסורים ענין ואו ודאי מנטרפין חז' וית
מוה ותצי מזה לחייב אפילו אינם שום במחיקה אלא כשהם מעורבין בתבשיל שאינם ענין כי הויא דתבלין ב' וג' ומיני שמתכל
בסם בקדירה אפילו ר"מ מודי לחזקיה דדוקא במיני מחיקה מנטרפין ענין סהם שום הקדירה אכל אס אינם שום במיני מחיקה
לא מנטרפין כיון שאינם שוין בנתינת טעם בקדירה שזה צא למתק זה צא לחוק: **בב' שתיעבתי לך בוי**. ואפילו למ"ד לאו
שכללות אין לוקין עליו ה"מ כגון * עלין ולולבין דמפיק מכל אשר יעשה מגפן היין וכן * ח' ומבזול בחמי טבירה דמפיקין מבי אס
ללי אס אכל היכא דהאיסור מפורש כל אחד לבדו כגון בכל איסורי דעלמא אי חזין (י) מהכא שמנטרפי לא חשיבין ליה לאו שכללות:
ורבא אמר בנותן טעם ריחיה חלא ומעמא חמרא חמרא. מימא דקשה הלכתא אהלכתא דקיי"ל כר"ב לגבי אביי וקיי"ל (י) כר'
יהושע בן לוי נמי דאמר פרק המוכר פירות (ב"ב דף ק"א) דריחיה חלא וטעמא חמרא חלא ור' יוחנן אמר דריחיה חלא
וטעמא חמרא חמרא (י) (כר"ב כהנא) וי"ל * דהתם איכא לישנא אחרינא דרומא ומתני אפכא * דר' יוחנן אמר ריחיה חלא וטעמיה
חמרא חלא ורבי יהושע בן לוי אמר חמרא כר"ב דהכא דמותר לקדש בע"ש על היין שריחו חלא וטעמיה חמרא:

אולין בולי' חד טעמא הוא
לחוד והאי שמה לחוד ורבא
אומר משום רבי מאיר מנין
עם זה שנאמר ילא תאכל כל
בבב תאכל חלא * לגו חמרא
חלא אביי אמר במשהו ורבא
אמר בנותן טעם אביי אמר
במשהו ריחיה

הגהות הב"ח
(א) ב"י חד טעמא הוא
הוה: (ב) שם והאי חלא
מיקרי והאי חלא. י"ב
נראה דבגלגל בני אדם אידי
ואידי חלא מיקרי וגם אידי
ואידי חמירא מיקרי ולא
דמי לתבלין של שם שמות
דלא מיקרי חד שמה אלא
פלפל ארוך או פלפל שחור
מיקרי: (ג) רש"י ד"ה וכל
מין במינו במשהו (לקמן)
פסקינן וכו' ויין נסך
חמ"מ. וי"ב ס"ה והבי
הלכתא דכל מין במינו
דינו במשהו וטעמא
כפי רש"י עיקר והנה"ה
זו שהיא ע"פ פירוש
דפס' בתוך פס"ח
טעמות גם יתכן דרש"י
דהכא הוי קודם חזיה עיין
בהגהת אשכנזי מהתל
רש"י פסק: (ד) תוס' ד"ה
מכלל וכו' יותר ממשהו באלף
דמבשר ט"ל (י) ד"ה ורבא וכו' וקיי"ל נמי כ"י יהושע בן לוי דאמר:

בבב תאכל חלא ורבי יהושע בן לוי אמר חמרא כר"ב דהכא דמותר לקדש בע"ש על היין שריחו חלא וטעמיה חמרא:
דמבשר ט"ל (י) ד"ה ורבא וכו' וקיי"ל נמי כ"י יהושע בן לוי דאמר: